

## **2009/52/EK irányelvben lefektetett köteleességek és azok átültetése a magyar jogszabályokba**

### **Bevezetés**

Az Európai Unió 2009/52/EK irányelve az EU összes tagállamában érvényes szankciókat és intézkedéseket fogalmaz meg a harmadik országbeli állampolgárokat szabálytalanul foglalkoztató munkáltatókkal szemben. Az irányelvet 2009. július 18-án fogadta el az Európai Parlament és az Európai Unió Tanácsa; a tagállami jogszabályokba történő átültetésének határideje 2011. július 20-a volt. Amint azt a preambulum 2. cikke leszögezi, az irányelv elsődleges célja az illegális bevándorlás elleni küzdelem, amelyet az Európai Unióba való szabálytalan migrációt vonzó tényezők (*pull factor*) – a megfelelő jogi státusz nélküli munkavállalás lehetőségének – csökkentése révén kíván elérni. Így a bevezetett intézkedések elsősorban a jogszerű státusz nélkül munkát vállaló harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatását, illetve az ilyen tevékenységben részt vevő munkáltatókat szankcionálja. A büntetés jelentheti egyrészt pénzügyi szankciók kiszabását, valamint a legsúlyosabb esetekben akár a büntetőjogi felelősséget is.

### **Az irányelvben lefektetett legfontosabb kötelezettségek**

1. Az irányelvben lefektetett célok elérését szolgálja a munkáltatókra kirótt köteleesség, miszerint harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatása esetén a munkáltatóknak ellenőrizniük kell a bevándorló jogi státuszát, és a foglalkoztatás megkezdése előtt a munkaviszonyt jelenteniük kell a felelős hatóságoknak. Amennyiben a munkáltató e köteleességeknek eleget tesz, az felmenti őt a további pénzügyi szankciók vagy büntetőjogi felelősségre vonás alól. (4. cikk)
2. Az irányelv előírja a tagállamoknak, hogy a munkáltatóval szemben hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókat alkalmazzanak, amennyiben szabálytalanul foglalkoztatnak harmadik országbeli állampolgárt. (5. cikk)
3. Az irányelv előírja, hogy a munkáltatóknak meg kell fizetniük jogszerűtlenül foglalkoztatott munkavállalóik elmaradt járandóságát azért a munkáért cserébe, amit elvégeztek; illetve kötelezi őket arra is, hogy befizessék az elmaradt adó és társadalombiztosítási hozzájárulást abban az esetben is, ha a munkavállaló már visszatért eredeti származási országába. Az elmaradt járandóságok visszaszerzésének megkönnyítése céljából az irányelv azt is előírja, hogy amennyiben az másképp bizonyítást nem nyer, legalább három hónapos munkaviszony feltételezése szükséges, és a bért legalább a minimálbér értékével egyenlő összegben kell megállapítani. (6.cikk)
4. Az irányelv kötelezi a tagállamokat, hogy olyan mechanizmusokat vezessenek be, amelyek biztosítják, hogy a harmadik ország szabálytalanul foglalkoztatott állampolgára a nemzeti jogban meghatározott elévülési idő figyelembevételével keresetet nyújthasson be a munkáltatója ellen, és adott esetben érvényesíthesse a munkáltatót elmarasztaló ítéletet bármely elmaradt járandóság kifizetésére vonatkozóan abban az esetben is, ha származási országába visszatért vagy kiutasították. Az irányelv szerint azt is lehetővé kell tenni, hogy a harmadik országbeli állampolgár, ha arról a jogszabály rendelkezik, felhívhassa a tagállam illetékes hatóságát az elmaradt járandóság kifizetéséhez szükséges eljárások megindítására anélkül, hogy az ügyben keresetet nyújtana be. (6.cikk)

5. Az irányelv a tagállamokat arra kötelezi, hogy a saját területükön belül hatékony és megfelelő munkaügyi vizsgálatokat végezzenek a harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatására vonatkozóan. (11. cikk)
6. Az irányelv előírja a tagállamok számára, hogy gondoskodjanak olyan hatékony mechanizmusok fennállításáról, amelyek révén a harmadik országok illegálisan foglalkoztatott állampolgárai közvetlenül vagy a tagállamok által kijelölt harmadik felelősként keresztül panasszal élhessenek munkáltatójukkal szemben. (13. cikk)

### **A kötelezettségek átültetése a magyar jogszabályokba**

1. A harmadik országbeli állampolgár munkavállaló státuszának nyilvántartására és ellenőrzésére vonatkozó előírás gyakorlatilag teljes mértékben átültetésre került a magyar jogszabályba. A *2007/II-es a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról* – szóló törvény 71. cikke előírja, hogy a munkáltatónak legkésőbb a harmadik országbeli állampolgár munkába lépésének napján kötelessége meggyőződni arról, hogy a harmadik országbeli állampolgár érvényes tartózkodási engedéllyel vagy más tartózkodásra jogosító engedéllyel, valamint a törvény alapján keresőtevékenység folytatására jogosító engedéllyel rendelkezik, illetve öt napon belül köteles bejelenteni az idegenrendészeti hatóságnak a harmadik országbeli állampolgár foglalkoztatásának megkezdését. A jogszabály rendelkezik arról is, hogy a munkáltató a harmadik országbeli állampolgár által bemutatott érvényes tartózkodási engedély vagy más, tartózkodásra jogosító engedély másolatát a foglalkoztatás időtartama alatt köteles megőrizni. A törvény előírja, hogy az idegenrendészeti hatóság a jogszabályban meghatározott kötelezettséget elmulasztó munkáltatót a foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok számával arányos mértékű - jogszabályban meghatározott - közrendvédelmi bírsággal sújtja.
2. Az irányelv pénzügyi szankciókról szóló 5. cikke gyakorlatilag teljes egészében átültetésre került a magyar jogszabályba. A munkaügyi ellenőrzésről szóló *1996. évi LXXV. törvény* 7-8. cikke pénzügyi szankciót helyeznek kilátásba arra az esetre, amikor a munkáltató a megfelelő munkavállalási engedély nélkül foglalkoztat harmadik országbeli állampolgárt, amelynek mértéke függ: a jogsértés előfordulásának gyakoriságától, a jogsértés fennállásának tartósságától, illetve a jogsértést elkövető személyétől.
3. Az *2012. évi LXXXVI. a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti rendelkezésekről és törvénymódosításokról* – szóló törvény 19. cikke az egyetlen, amely a keresőtevékenységre jogosító engedély nélkül foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok elmaradt járandóságának kifizetésére vonatkozó kötelezettségről rendelkezik. A panasztételi mechanizmus lehetősége ezek szerint fennáll, ugyanakkor az említett cikk nem került beillesztésre a Munka Törvénykönyvébe. Az elmaradt járandóságok kifizetésére vonatkozó joggal és a panasztétel lehetőségével ellentétes hatású lehet az a szabály is, ami szerint a „munkaügyi hatóság a harmadik országbeli állampolgár foglalkoztatásával összefüggő engedély (...) nélküli, illetve befizetésre kötelező jogerős határozatát közli az idegenrendészeti hatósággal”.<sup>1</sup> Amennyiben pedig az idegenrendészet tudomására jut, hogy a harmadik országbeli állampolgár az „előírt munkavállalási engedély vagy az e törvényben előírt engedély nélkül

---

<sup>1</sup> 1996. évi LXXV. Törvény a munkaügyi ellenőrzésről 7/A. cikk

folytatott keresőtevékenységet”<sup>2</sup> az „idegenrendészeti hatóság önálló beutazási és tartózkodási tilalmat rendel el (... a) harmadik országbeli állampolgárral szemben”.<sup>3</sup>

4. Az 1996. évi LXXV. törvényben a munkaügyi ellenőrzésről nem szerepel a szabálytalanul munkát vállaló harmadik országbeli állampolgár jogaira vonatkozó tájékoztatási kötelesség (beleértve az elmaradt járandóságok visszaszerzését és a munkáltatóra vonatkozó panasztételi lehetőséget), ha fény derül a harmadik országbeli állampolgár szabálytalan munkavállalására. Sőt, ebben az esetben, a jogszabály értelmében a „munkaügyi hatóság a harmadik országbeli állampolgár foglalkoztatásával összefüggő engedély (...) nélküli, illetve befizetésre kötelező jogerős határozatát közli az idegenrendészeti hatósággal”<sup>4</sup>, aki beutazási és tartózkodási tilalmat rendelhet el az előírt munkavállalási engedély nélkül foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárral szemben.
5. A 2007. évi II. törvény értelmében a hatóságoknak kötelessége az idegenrendészeti őrizetben fogva tartott harmadik országbeli állampolgárral közölni a jogait, amelybe elméletileg beletartozna a 2012-es törvény értelmében az elmaradt járandóságok megszerzésére való jog. Azonban a gyakorlatban az idegenrendészeti hatóságok az erre vonatkozó jogot és panasztételi mechanizmusokat nem közlik az idegenrendészeti őrizetben tartott harmadik országbelivel.

## Összefoglaló

A 2009/52/EK irányelv magyarországi átültetésének sikerességéről általánosságban megállapítható, hogy az egyes rendelkezések nagyrészt átültetésre kerültek a magyar jogszabályokba. A legnagyobb hiányosságok azonban az irányelv azon cikkeivel kapcsolatosak, amelyek a panasztételi mechanizmusra és a tájékoztatási kötelezettségre vonatkoznak. Az irányelv értelmében a hatóságoknak megfelelő panasztételi mechanizmust kell biztosítaniuk a szabálytalanul foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok részére abból a célból, hogy érvényesíthessék a korábbi munkáltatóikkal szemben a jogaikat. Ezzel párhuzamosan az irányelv alapján a hatóságoknak megfelelő tájékoztatási mechanizmusokat is be kell vezetniük ezen jogok gyakorlási lehetőségére vonatkozóan. A jelenlegi szabályozás, habár elméletileg lehetővé teszi a panasztételt, de a munkaügyi felügyelőség idegenrendészettel való együttműködése, és a jogokról való tájékoztatás előírásának hiánya nehezíti a munkavállalási engedély nélkül foglalkoztatott harmadik országbeli állampolgárok panasztételi lehetőségét és jogérvényesítését a hatóságoknál.

### A releváns magyar jogszabályok elérhetők:

1996. évi LXXV. törvény a munkaügyi ellenőrzésről  
[http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy\\_doc.cgi?docid=99600075.TV](http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99600075.TV)

2012. évi LXXXVI. törvény a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti rendelkezésekről és törvénymódosításokról  
[http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy\\_doc.cgi?docid=A1200086.TV](http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200086.TV)

2007. évi II. törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról  
[http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy\\_doc.cgi?docid=A0700002.TV](http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0700002.TV)

---

<sup>2</sup> 2007. évi II. Törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról 43. cikk (1c) bekezdés

<sup>3</sup> 2007. évi II. Törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról 43. cikk (1) bekezdés

<sup>4</sup> 2007. évi II. Törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról 43. cikk (1c) bekezdés